

Rautalammin kunta

Pohjois-Konneveden rantaosayleiskaavan muutos

Vastine ehdotuksesta saatuun palautteeseen

LAUSUNNOT

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo

Ei huomautettavaa.

Pohjois-Savon liitto

Ilmoitti, ettei anna lausuntoa.

MUISTUTUKSET

Muistutus 1 (Juho Siikavirta)

1. Johdanto ja osallisen asema

Olen vapaa-ajan asunnon omistaja Koskelolahden välittömässä läheisyydessä, ja minulla on osallisen asema kaavoituksessa. Kaavamuutos koskee suoraan elinympäristöäni ja vaikuttaa merkittävästi alueen luonnonrauhan, maiseman ja vesistön tilaan. Pohjois-Konneveden alue on tärkeä luonto- ja virkistysalue, jonka arvo perustuu hiljaisuuteen, puhtaaseen veteen ja luonnon monimuotoisuuteen. Nyt käsillä oleva kaavamuutos uhkaa näitä arvoja ja saattaa vaarantaa vesistön kestokyvyn.

Vastine: Kaavamuutoksella siirretään rakennuspaikka lahden toiselta rannalta toiselle. Alueen kokonaisuuden kannalta muutos on vähäinen eikä vaikuta vesistön kestokyvyn tai virkistykseen, koska rakennuspaikkojen määrä ei lisäännä. Siirto lisää yhtenäisen rakentamattoman rantaviivan pituutta Koskelolahden länsirannalla. Siirto tapahtuu metsäalueelta pelolle ja metsällä on enemmän yleistä virkistyskäyttöarvoa kuin peltoalueella, jolla kulkeminen on rajoitettua.

2. Luontoarvot ja ympäristön herkkyys

Kaavoitusalueella on useita merkittäviä luontoarvoja, kuten liito-oravien elinympäristöjä, luonnonlähde ja suojelunarvoinen rantaniitty, joka on osa Pohjois-Konneveden kansallismaisemaa. Kyseinen rantaniitty on ekologisesti ja maisemallisesti arvokas, sillä se toimii vesistön puskurivyöhykkeenä ja ylläpitää monimuotoista lajistoa. Nyt tämä rantaniitty on jäämässä osin kaavoitusalueen alle, mikä vaarantaa sen luonnontilaisuuden ja katkaisee sen yhteyden vesirajaan. Lisäksi alue on tärkeä pesimäympäristö useille linnuille, kuten ruskosuohaukalle, viirupöllölle, kaulushaikaralle ja ruisrääkälle. Nämä ovat erityissuojeltavia lajeja, ja niiden esiintyminen kertoo alueen poikkeuksellisesta merkityksestä linnustolle. Erityisesti ruisrääkkä on Suomessa uhanalainen ja sen kanta on taantunut maatalousympäristöjen muutosten vuoksi. Alueelta on tehty havaintoja liito-oravasta aivan kaava-alueen välittömässä läheisyydestä. Alueen rantapuut ovat mahdollisesti liito-oravan kulkureittejä, jotka yhdistävät sen pesimäalueet ja ruokailupaikat. Näiden yhteyksien katkaiseminen heikentäisi lajin elinmahdollisuuksia merkittävästi. Kaava-alueen rantapenkasta purkautuu myös luonnonlähde, jonka olemassaolo on helposti havaittavissa maastossa. Lähde virtaa suoraan Koskelolahteen ja sen ympärillä on kosteikkokasvillisuutta, joka ylläpitää paikallista ekosysteemiä. Lähteen olemassaolo on havaittavissa myös talvisin, sillä kaava-alueen ranta pysyy sulana pakkaskaudella. On huomionarvoista, ettei kaavoittaja ole tunnistanut lähdeä eikä huomionnut sitä kaavamateriaalissa. Tämä osoittaa, että kaavatyössä ei ole tehty riittäviä ja ajantasaisia luontot selvityksiä, vaikka alue on ympäristöllisesti poikkeuksellisen herkkä ja arvokas.

Vastine: Paikka, jonne rakennuspaikka kaavamuutoksella siirretään, on viljelykäytössä olevaa peltoaluetta. Peltoalueen ja sen lähiympäristön kannalta ei ole pinta-alallisesti merkittävä muutos ympäristössä, että alueelle muodostuu yksi rakennuspaikka. Rakennuspaikan osoittaminen peltoalueen reuna-alueelle ei juurikaan vaikuta alueella mahdollisesti esiintyvien lintulajien pesintään. Viirupöllö on metsälaji ja kaulushaikara ja ruskosuohaukka

vaativat laajat ruovikkoalueen pesimiseen, eikä alueella ole sellaisia. Ruisrääkkä pesii pelloilla, jotka ovat korkeiden heinien ja ruohojen peitossa tarjoten suojaa pesimiseen. Kaavamuutosalueen pellolla viljelty nurmi ja kuivaheinä eivät ehdi kasvaa riittävän pitkäksi, jotta ruisrääkälle muodostuisi riittävä suojaa pesimiseen. Viirupöllö, ruskosuohaukka, kaulushaikara tai ruisrääkkä eivät ole uhanalaisia tai erityissuojeltavia lintulajeja, ne ovat uhanalaisluokituksestaan elinvoimaisia. Kaava-alueelta tai sen läheisyydestä ei ole havaintotietoja kyseisistä lajeista laji.fi:ssä.

Kaava-aluetta lähimmät havainnot liito-oravasta ovat laji.fi-tietojen mukaan yli 4 kilometrin päässä suunnittelualueesta. Alueen välittömästä läheisyydestä ei ole tehty liito-oravahavainnot. Avoin peltoalue ja sen pienet metsälaikut ei myöskään sovellu liito-oravan lisääntymis-levähdyspaikaksi. Alueen rantapuustoa tulee kaavan yleismääräysten mukaisesti säästää, joten liito-orava voi käyttää puita liikkumiseen. Mikäli liito-orava liikkuisi alueella, kulkisi se kuitenkin mitä todennäköisimmin peltoalueen itäpuolista metsää hyväksi käyttäen. Rannassa oleva puusto ei tarjoa hyvää suojaa liito-oravalle petoja vastaan.

Alueella, jonne rakennuspaikka siirretään, suoritettiin maastokäynti 28.4.2026 FM, biologi Jari Kärkkäisen toimesta. Maastokäynnin raportti on kirjattu osaksi kaavaselistusta. Suunnitellun rakennuspaikan kohdalta rantatörmän alaosalta, pienen niemekkeen itäosalta purkautuu pohjavettä kahdesta kohtaa tihkuen suoraan järveen. 28.4.2026 Pohjois-Konneveden veden pinta oli alhaalla (95,62 m mpy. N2000-taso). Normaalisti purkupaikat ovat pääosin veden alla, kun Konneveden veden pinta on keskiveden tasossa (MW, 95,71 m mpy., N2000-taso) tai yli siitä. Tihkupintoja on kaksi, noin 5 x 10 m alalla. Kohde on vesilailla suojeltu (vesil 2: 11 §, Eräiden vesiluontotyyppien suojelu).

Tihkupinta merkitään kaavakartalle pistemerkinnällä ja määräyksellä, jonka mukaan kohteen luonnontilan vaarantaminen on kielletty. LVV:lta on pyydetty täydennyslausunto tästä kaavaratkaisusta ja LVV on todennut, ettei sillä ole huomautettavaa.

3. Vesistön kuormitus ja ekologinen epätasapaino

Koskelolahti on kapea ja matala vesialue, jonka veden vaihtuvuus on rajallista. Uusi vakituinen asuinrakennus ja siihen liittyvä infrastruktuuri aiheuttaisivat lisää kuormitusta jätevesien, hulevesien ja maaperän ravinteiden kautta. Kuormitus kohdistuisi lahden yhteen osaan, mikä lisää rehevöitymisen ja sameuden riskiä.

Vastine: Kaavamuutos ei muuta rakennuspaikkojen lukumäärä Koskenlahden rannoilla, koska kaavamuutoksella ainoastaan siirretään rakennuspaikka lahden toiselta rannalta toiselle. Siirrettävä rakennuspaikka on tarkoitus liittää samalla kiinteistöllä olevaan jätevesijärjestelmään. Rakennuspaikan toteuttaminen voi lisätä hulevesien määrää alueella hieman. Alueen ollessa tälläkin hetkellä pääosin puutonta peltoaluetta, ei vaikutus ole merkittävä eikä kaavan toteuttaminen aiheuta merkittävää veden rehevöitymisen tai sameutumisen riskiä nykytilanteeseen verrattuna.

4. Puutteet vaikutusten arvioinnissa ja selvityksissä

Kaava perustuu pääosin vuonna 2003 laadittuun rantaosayleiskaavaan, joka on jo yli 20 vuotta vanha. Sen aikaiset selvitykset eivät vastaa nykyisiä luonto-, ympäristö- ja

rakentamisolosuhteita. Kaavatyössä ei ole tehty uusia tai ajantasaisia luonto-, maisema- tai vesistötutkimuksia, vaikka alueen luonnon tila, lajisto ja maankäyttö ovat muuttuneet merkittävästi kahden vuosikymmenen aikana. Kaavaselostuksessa jätevesien käsittely on esitetty vain suurpiirteisesti ja yleisluontoisesti, ilman yksityiskohtaista suunnitelmaa tai selvitystä siitä, miten järjestelmä toteutetaan käytännössä. Tämä on merkittävä puute, sillä alue sijaitsee suoraan vesistön äärellä ja pienikin virhe voi vaikuttaa Koskelolahden veden laatuun. Lisäksi alueelle johtava kulkuyhteys ei ole selkeä eikä suunniteltu riittävän tarkasti. Kaavassa ei yksiselitteisesti osoiteta, mistä rakennuspaikalle kuljetaan tai miten tieyhteys on tarkoitus toteuttaa. Tämä aiheuttaa epävarmuutta sekä maanomistajille että naapureille ja voi johtaa käytännön ristiriitoihin tieoikeuksien ja liikenteen järjestelyissä.

Vastine: Alue, jonne rakennuspaikka ollaan kaavamuutoksella siirtämässä, on ollut viljelykäytössä ollut peltoaluetta jo yli 70 vuoden ajan kuten alla olevasta vuoden 1951 ilmakuvasta voidaan todeta. Alueen maankäytössä ei siten ole tapahtunut muutosta.

ELY-keskus ei ole kaavan valmisteluvaiheen lausunnossaan vaatinut luontoselvityksen laatimista alueelle. Alue on luonteeltaan ihmisen muokkaamaa maatalousmaata, jonka luontoarvot ovat tavanomaiset. Yhden rakennuspaikan osoittaminen ei myöskään pinta-alallisesti ole merkittävä muutos alueen kokonaisuudessa. Myöskään vesistötutkimusten tekemistä eivät ole viranomaiset vaatineet, eikä se ole tarpeen kaavan koskiessa vain yhden

rakennuspaikan siirtoa. Alueella, jonne rakennuspaikka siirretään, suoritettiin maastokäynti 28.4.2026 FM, biologi Jari Kärkkäisen toimesta. Maastokäynnin raportti on kirjattu osaksi kaavaselostusta ja LVV:lle on annettu mahdollisuus lisälausunnon antamiseen kesäkuussa 2026. LVV:llä ei ollut huomautettavaa täydennetystä kaavaratkaisusta. Kaavaratkaisu perustuu riittäviin selvityksiin.

Kaavamuutoksen maisemallisia vaikutuksia on kuvattu ja arvioitu kaavaselostuksessa. Alue, jonne rakennuspaikka ollaan siirtämässä, on avoimen maisematilansa kautta lähiympäristöstään erottuva kohde, muttei kuitenkaan laajemmassa mittakaavassa maisema-arvoiltaan erityinen ja sijoittuu peltoalueen reuna-alueelle, ei esimerkiksi keskelle laajaa peltoaluetta.

Jätevesien osalta kaavassa on annettu samat määräykset kuin alueella voimassa olevassakin rantaosayleiskaavassa. Kaavan yleismääräysten mukaisesti jätevedet tulee käsitellä kunnan rakennusjärjestyksen sekä terveys- ja ympäristöviranomaisten ohjeiden mukaisesti. Tarkemmat suunnitelmat käytettävästä jätevesijärjestelmästä tulee esittää rakentamislupavaiheessa. Kaavassa on siten huomioitu jätevesien käsittely asianmukaisella ja riittävällä tavalla.

Yleiskaavatasolle ei ole tarpeen ottaa tarkemmin kantaa kulkuyhteyksiin eikä myöskään alueella voimassa olevassa rantaosayleiskaavassa ole osoitettu kulkuyhteyksiä kaavaan osoitetuille rakennuspaikoille. Rakennuspaikoille johtavien kulkuyhteyksien sijainti valitaan alueen tarkemman suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä ja tarvittaessa yhteistyössä naapurikiinteistöjen kanssa. Kulkuyhteys siirretylle rakennuspaikalle on alustavasti suunniteltu toteutettavaksi suoraan lännestä, jolloin kulku rakennuspaikalle ei tapahtuisi alueen luoteispuolella olevien rakennuspaikkojen 686-409-11-52 ja 686-409-11-12 läheltä.

5. Rakentamisen mitoitus ja vesistön kokonaisuus

Pohjois-Konnevesi on yhtenäinen vesistö, joka ulottuu Rautalammen ja Vesannon kuntien alueille. Rantarakentamisen mitoitusta ei tule tarkastella kuntarajoittain, sillä vesistön kuormitus ei tunne hallinnollisia rajoja. Vesannon kunnan alue mukaan lukien kokonaismoitus ylittää rantakilometrin sallitun rakennusmäärän, jos tämä kaavamuutos hyväksytään.

Vastine: Rautalammin kunta ei ole voinut, eikä voi vaikuttaa Vesannon kunnan alueen kaavoitukseen ja rantarakentamisen määrään. Kullakin kunnalla on kaavoitusvalta vain oman kuntansa alueella.

Kaavamuutoksella ei myöskään osoiteta uusia rakennuspaikkoja vaan ainoastaan siirretään rakennuspaikka saman lahden rannalta toiselle. Rakennuspaikkojen siirto maanomistajakohteisesti on kirjattu alueella voimassa olevan rantaosayleiskaavan mitoitusperiaatteisiin. Vesistökohtainen mitoitus ei kaavamuutoksella muutu.

6. Epätasainen kohtelu ja oikeudenmukaisuus

Kaava suosii yksittäistä maanomistajaa, jolle annetaan lisärakennusoikeus ja mahdollisuus vakituiseen asumiseen. Tämä rikkoo tasapuolisen kohtelun periaatetta. Rakennusoikeuden kasvu 160 neliöstä 250 neliöön on merkittävä lisäys, joka muuttaa alueen luonnetta ja aiheuttaa haittaa muille kiinteistönomistajille.

Vastine: Maanomistajan toiveesta muutetaan rakennuspaikka vain loma-asumisen mahdollistavaksi RA:ksi, jolloin alueen rakennusoikeus on 160 k-m².

7. Maisemavaikutukset ja kansallismaisema

Kaava-alue sijoittuu avoimelle peltoaukealle, joka on osa Pohjois-Konneveden kansallismaisemaa. Vakituinen omakotitalo olisi tällä paikalla silmiinpistävä ja maisemaa hallitseva, sillä se sijoittuisi avoimelle alueelle ilman suojaavaa puustoa. Rakennus erottuisi selvästi lahden yli ja jättäisi pienemmän mökin täysin varjoonsa, muuttaen ympäristön mittakaavaa ja tunnelmaa. Maisemointi ei ole käytännössä mahdollista, sillä rantavyöhykkeellä on vain kapea puustoalue.

Vastine: Pohjois-Konnevesi ja Koskelolahti eivät kuulu maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin. Siirretyn rakennuspaikan rannassa on suojapuustoa ja rakennuspaikkojen väliin peltoalueen reunaan sitä on mahdollista istuttaa, mikä suojaa näkymiä rakennuspaikkojen välillä. Kaavan yleismääräyksissä on huomioitu rakentamisen sopeutuminen ympäristöön ja riittävä suojapuuston rannalla. Kaavassa osoitettu rakennusoikeus on voimassa olevan kaavan mukainen, joten kaava ei mahdollista ympäröivästä alueesta mittakaavaltaan poikkeavaa rakentamista. Rakennuspaikka ei myöskään sijoitu viereisen rakennuspaikan viereen, vaan etäisyys lähimpään naapuriin on lähimmilläänkin noin 70 metriä.

8. Suojelunarvoinen rantaniitty ja kulttuuriperintö

Peltoalue ja rantaniitty ovat suojelunarvoista kulttuurimaisemaa, jota on pidetty osana Pohjois-Konneveden identiteettiä. Kaavamuutos tuhoaisi tämän maiseman avoimuuden ja ekologisen rakenteen. Rantaniityt ovat uhanalainen luontotyyppi, ja niiden häviäminen on ristiriidassa luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kanssa.

Vastine: Siirretyn rakennuspaikan alueella ei ole rantaniittyä. Alue on viljelykäytössä olevaa peltoa. Peltoalue ei ole erityisen laaja tai rantamaisemasta erottuva. Rannan puusto rajaa näkymää pellolle järveltä päin.

9. Rakennuspaikan etäisyys ja vaikutus naapuriin

Kaavan suunnittelija on todennut, että rakennuspaikka sijoittuu noin 70 metrin päähän lähimmästä naapurista. Etäisyys on vapaa-ajan asutuksen mittakaavassa poikkeuksellisen pieni, ja avoin peltoaukea tekee rakennuksesta entistä hallitsevamman. Uusi kookas omakotitalo varjostaisi ja dominoisi näkymää pienen mökin ympärillä, heikentäen yksityisyyttä ja rauhaa.

Vastine: Etäisyys rakennuspaikkojen välillä ei ole poikkeuksellisen pieni vaan jättää hyvin tilaa yksityisyydelle. Kaavassa osoitettu rakennusoikeus on voimassa olevan kaavan mukainen, joten kaava ei mahdollista ympäröivästä alueesta mittakaavaltaan poikkeavaa rakentamista. Muistuttajan rajanaapurissa on tälläkin hetkellä lomarakennuspaikka, joten alue ei ole rakentamaton nykytilanteessakaan. Rakennusten sijoittelulla ja istutuksilla voidaan luoda näköesteitä yksityisyyden säilyttämiseksi. Myös lähinaapureilla on mahdollisuus lisätä omien piha-alueidensa yksityisyyttä kyseisillä tavoilla.

10. Vakituisen asutuksen virheellinen tulkinta

Kaavoittaja perustelee vakituisen asumisen sallimista sillä, että noin 600 metrin etäisyydellä on neljä vakituista asuntoa. Yksikään näistä ei kuitenkaan sijaitse rantakaava-alueella, vaan kaikki ovat korkeammalla sisämaassa, usean sadan metrin päässä rannasta.

Vastine: Siirretyn rakennuspaikan eteläpuolinen rakennuspaikka on merkitty voimassa olevaan kaavaan AM-merkinnällä eli voimassa olevassa kaavassa on sallittu omarantaista vakituista asumista aivan kaavamuutosalueen vieressä. Lisäksi olemassa olevaa vakituista asutusta on muualla lähialueella ns. kuivalla maalla.

Maanomistajan toiveesta rakennuspaikka muutetaan vain loma-asumisen mahdollistavaksi RA:ksi,

11. Rakennusoikeuden lisäys ja vaikutukset

Kaavoittaja esittää muutosta rakennuspaikan siirtona saman maanomistajan alueella, mutta todellisuudessa kyse on huomattavasti laajemmasta muutoksesta. Rakennusoikeus kasvaa 160 neliöstä 250 neliöön ja käyttötarkoitus muuttuu lomarakennuksesta vakituiseksi asuinrakennukseksi. Rakennuspaikan rantaviiva kasvaa noin 40 metristä yli 100 metriin, eli yli kaksinkertaiseksi. Tämä mahdollistaa laajemman rantarakentamisen ja lisää vesistökuormitusta.

Vastine: Maanomistajan toiveesta muutetaan rakennuspaikka vain loma-asumisen mahdollistavaksi RA:ksi, jolloin alueen rakennusoikeus on 160 k-m2, kuten muillakin voimassa olevan kaavan lomarakennuspaikoilla.

Voimassa olevassa kaavassa osoitetun ja kaavamuutoksella siirrettävän rakennuspaikan rantaviivan pituus on noin 40 metriä, mikä johtuu kiinteistöjaotuksen rajoitteista. Siirretyn rakennuspaikan rantaviivan pituus on noin 105 metriä. Myös läheisillä rakennuspaikoilla tiloilla 686-409-11-12 ja 686-409-11-52 on rantaviivaa yli 100 metriä. Siirretyn rakennuspaikan rantaviivan pituus ei siten poikkea lähiympäristön toteutuneista rakennuspaikoista eikä mahdollista rantarakentamisen kohtuutonta leviämistä rannansuuntaisesti.

12. Yhteenveto ja vaatimus

Kaavamuutos on vaikutuksiltaan merkittävä ja perusteluiltaan puutteellinen. Se ei turvaa alueen luonnon, maiseman, vesistön eikä naapureiden oikeudenmukaista kohtelua. Pyydän, että kaava palautetaan uudelleen valmisteluun ja että ennen hyväksymistä suoritetaan ajantasainen luonto- ja maisemaselvitys, naapureiden vaikutusarviointi sekä vesistön kokonaismitoituksen tarkastelu. Kaavoituksen tulee perustua ympäristön arvot huomioivaan ja oikeudenmukaiseen harkintaan, joka säilyttää Pohjois-Konneveden ainutlaatuisen ympäristön ja rauhan.

Vastine: Kaavamuutos ei ole vaikutuksiltaan merkittävä edellä perustelluista syistä. Uusia rakennuspaikkoja ei osoiteta, ainoastaan siirretään yhtä rakennuspaikkaa saman lahden rannalla voimassa olevan rantaosayleiskaavan mitoitusperiaatteiden mukaisesti. Kaavamuutoksessa on huomioitu luonnonympäristö, maisema ja vesistö eikä kaavamuutos vaaranna maanomistajien tasapuolista kohtelua.